

la humanitat

Fundador : Lluís COMPANYS

Setmanari portantveu d'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA adherida a SOLIDARITAT CATALANA

2.º EPOCA — N.º 15 — PREU : 3 Francs

REDACCIO : 10, Rue de Verdun - MONTPELLIER

15 de Febrer del 1945

Federal, tanmateix

per A. ROVIRA I VIRGILI

QUINA és la posició que pertoca a un català nacional davant del federalisme? Si la pregunta em fos formulada així, jo, per compte de contestar, posaria una altra pregunta: de quin federalisme es tracta? Dins el concepte de federalisme entren sistemes força diferents, i la diferència entre alguns d'aquests sistemes és tan gran com la que hi ha entre la nit i el dia. Parlar del federalisme com si només n'hi hagués d'una classe i citar exemples de països federals que presenten classes de federalisme allunyadíssimes, és parlar per no entendre's. I convindria que, parlant, la gent s'entengués.

Aquí tenim el Manifest de l'important organisme de Londres que s'autodenomina «Consell Nacional de Catalunya». El document comença anunciant la màxima claredat, però hi ha almenys un punt en què un hom es queda a les fosques. Quina solució proposa el Consell per a la qüestió catalana? Jo declaro que no ho sé del cert. I si hi ha algú que ho sàpiga, li demano que m'ho indiqui i que em senyali el paràgraf, la línia o la frase on la solució concreta apareix.

El meu bon amic Claudi Ametlla, enmig dels dubtes d'interpretació, cita, a «Quaders», un paràgraf del qual sembla deduir-se que els signants del Manifest proposen el federalisme hispànic. «Havent estat la Confederació — diuen — una forma medieval de relació entre països afins ideada per catalans i essent català un dels més sòlids teoritzants de la federació com a sistema polític contemporani, podem dir que el corrent que ha estat acceptat pels grans pobles com la Comunitat de Nacions Britàniques, els Estats Units d'Amèrica del Nord i la U. R. S. S., correspon al pensament català i a la forma de solució catalana del més cru dels problemes peninsulars.»

On és la claredat, oh amics de Londres? Quina és la vostra solució? La de l'anomenada Confederació catalano-aragonesa, que no arribava a ésser una Confederació, puix que no tenia òrgans comuns, fora de la persona del sobirà, com van fer remarcar Prat de la Riba i Miret i Sans? La del Commonwealth britànic, que equival pràcticament a la independència? La dels Estats Units de l'Amèrica del Nord, que pertany al tipus del federalisme clàssic? La de la U. R. S. S., que és, en diversos aspectes, un federalisme molt més avançat que el clàssic, puix que reconeix, entre altres coses, el dret dels Estats federats a la separació? Es, per parlar en el llenguatge dels tractadistes de Dret Públic, una solució federal, confederal o d'independència associada?

La gran tradició vuitcentista del partit federal espanyol i l'al·lusió que el paràgraf reproduït fa a Pi i Margall, permeten la hipòtesi que els signants del document són partidaris d'aplicar a Espanya el federalisme pimgallí. Claudi Ametlla, en efecte, argumenta sobre aquesta base. Jo admito que Carles Pi i Sunyer, a despit d'haver sobrepassat, com tots els catalans nacionals, la doctrina pimgalliana, s'avingui a proposar-la avui. No va proposar-la ja, cinc anys ençà, tot discutint amb Martínez Barrio? Dubto, però, que sigui aquest el seu actual pensament. D'altra part, no és sol a parlar i a definir. Al seu costat trobem Josep Maria Batista i Roca, català nacional acèrrim i activista. I coneixent Batista, podem creure que el seu ideal d'ara és l'aplicació dels principis d'aquell federalisme limitat i una mica envellit? Si els dos amics esmentats, per mi estimadíssims, pensen actualment de la mateixa manera, poso les mans al foc que és Batista qui ha convertit Pi i Sunyer, i no pas Pi i Sunyer qui ha convertit Batista.

Dit més, encara. Enllà de la mar gran hi ha les Comunitats Catalanes d'Amèrica, addictes al Consell de Londres. Hi ha especialment els benemèrits catalans vells de Buenos Aires i de l'Havana, que prou sabem com senten i com pensen. Es versemblant que s'hagin enamorat tot d'una de la part orgànica del programa federal del 1894 o del text de la Constitució de Saragossa?

Si Catalunya fos cridada, en un esdevenidor pròxim, a determinar ella mateixa la mida de la seva llibertat nacional, el Consell de Londres — n'estem segurs — no demanaria pas als catalans que votessin pel federalisme tal com Pi i Margall el concretava, o tal com el practiquen els Estats Units de l'Amèrica del Nord. Aquest federalisme, practicat lleialment, donaria a Catalunya valuoses llibertats, més àmplies que les de l'Estatut de 1932; però resultaria insuficient com a règim definitiu de l'autonomia catalana. Els catalans nacionals el consideràrem si vingués, com un pas més enllà de l'Estatut, no com la meta.

Quina fora la meta? Probablement la d'un federalisme ben folgat, molt més ampli que el clàssic, dins el qual el poder comú només s'exercís damunt un curt nombre de relacions indispensables. És a dir, un règim més confederal que federal.

Jo crec que és així el que volen els amics de Londres. Carles Pi i Sunyer, autor del Manifest, s'absté de dir-ho, o bé ho embolcalla amb un núvol de boira artificial. Doncs jo ho dic clarament i breument. Dic allò mateix que ja he dit moltes altres vegades.

Però ara, amics, no som davant la meta. Som davant d'un nou punt de partida. Hem de recomençar, i les primeres etapes seran dures. És evidentíssim que no començarem per la lliure determinació. I mentre aquesta no vingui, quin règim hi ha d'haver a Catalunya? Els amics de Londres no ens ho expliquen. Ells, que no senyalen la meta, tampoc no senyalen l'estadi inicial.

Com tants d'altres catalans, jo el senyalo francament: l'Estatut del 1932, si no ve de cop una cosa millor. Aquesta cosa podria ésser el federalisme; més o menys adaptat; però hauriem d'esperar que unes Corts Constituents espanyoles confeccionessin la Constitució federal i després hauriem de confeccionar la Constitució interior catalana. I mentre tant — torno a preguntar — quin règim hi hauria a Catalunya?

Els catalans nacionals que ajuntem a l'ideal permanent i integre la visió de les realitats immediates, podem traçar el nostre progrés (Segueix pàg. 2)

Aquell 16 de Febrer...

El Govern de la Generalitat a la presó de Madrid

Aquests dies farà nou anys del 16 de febrer del 1936. Fou la darrera vegada que el nostre poble respongué, amb admirable entusiasme, a una consulta electoral. Catalunya, en aquells dies de febrer del 1936, sapigué estar a l'alçada de dues crides que li anaven directament al cor: obrir les portes de les presons a trenta mil presos polítics, reconstruir la República per als republicans.

Qui oblida aquelles jornades, tot l'entusiasme, tota la fe, tot l'apassionament d'aquell setze de febrer? Tot Catalunya — les comarques i la capital — prengué part a la lluita. Enlloc no hi hagué indiferents. És que el nostre poble mai ha deixat caure en el buit una crida que s'adreça al sentiment, una lluita que pot possibilitar el triomf de la llibertat.

LA TEMPERATURA, ALTÍSSIMA

— Jo votaria, encara que hagués de fer cua una setmana seguida!

A la Boqueria, a Santa Caterina, a tots els mercats barcelonins, les dones mentre discutien el preu de la verdura, feien la seva propaganda política. Pot dir-se que, als mercats, el termòmetre polític assenyalava la temperatura altíssima del moment que travessava. Enmig de les baralles amb les peixeteres, sorgia el nom de Companys; en els rotlles que hom feia entorn les parades, la darrera afirmació dels nostres dirigents era comentada apassionadament.

— La senyora ha dit que si les esquerres guanyessin... — apuntava una minyona.

— U! la senyora! A la teva senyora li deu agradar molt que hi hagin trenta mil presos veritat?...

QUATRE SAGETES ROGES

Cartells i més cartells! I per damunt de tot, quatre sagetes roges: les del Front d'Esquerres de Catalunya.

nys? Quatre sagetes que s'estengueren arreu de la nostra terra — de la Gerundia a Tortosa, de Port-Bou a Gandesa — i entorn de les quals es creb un clima formidable d'entusiasme i de passió.

Mitings i conferències, arreu, presidits pel doble objectiu d'alliberar els presos i fer possible el reconeixement de la República. Multituds entusiastes omplien les sales, les places, els porxos dels llogarets on sovint un carro cobert amb la bandera barrada servia de tribuna, i multituds encara es trencaven les mans d'aplaudir. Oradors encesos, tirant mà de les frases bíbliques i ressonants, que manta vegada acabaven amb la frase: «...i ara, ara...»

per Emili Vigo

ven en la més pura facècia:

— I quan diumenge poseu l'urna dintre la papereta...

— Hom, però, ni se n'adonava. La gent el que volia era manifestar-se, palesar la seva manera de sentir, i aprofitava totes les ocasions perquè es pogués presagiar el resultat final.

TOTHOM HI CONTRIBUÍ

Mancaaven diners per a les necessitats que comporta una lluita electoral. «LA HUMANITAT» obrí unes llistes. Materialment la redacció fou assaltada pels donants. Gent de totes les edats, aportava el seu donatiu. I davant les taules de receptació, es posava de relleu l'entusiasme popular.

Des del pare que, amb la criatura als braços, portava la guardiola del menut, fins a la parella que renunciava al viatge de noces, quantes manifestacions, eloqüentíssimes, del sentir del nostre poble!

— Cada més — deia una velleta — els meus fills em donen quelcom per a viure. Aquest febrer, el passaré un xic

malament. Però què hi fa, si «ells» sortiran al carrer.

I deixava damunt la taula la meitat dels seus ingressos.

ELS DOS PRESIDENTS

La vigília de les eleccions sortien dos cartells. Foren — val a dir-ho — els que més impressionaren.

Un, el constituïa una fotografia del President Companys al Penal gadità, on complia condemna. Aquell vestit ratllat de presidiari impressionava el poble.

I, rapidament — feia tant poc de l'estraperlo — s'establien paral·lels: — Mentre els honrats es podrien veure i les presons, els lladres es passegen lliurement pels carrers!

L'altre, era un retrat de Francesc Macià, amb el seu gest característic — ample, cordial, lluminós — Tan sols una inscripció. Aquella que emprava en adreçar-se al poble: «Catalans!»

— Si l'avi visqués! Amb quina intensitat no es lluiria a la palestra.

Sota el guiatge dels dos Presidents, Catalunya s'aprestava a la victòria.

«QUE S'HA CREGUT, SENYORA!»

Es movien tots els ressorts... Cartes ensuadades, pressions a tort i a dret, equips de «dames» que s'interressaven per la sort dels pobres. Tot es frustà en el més espantós dels ridículs. Especialment aquests equips de «dames». Les heroïnes, carregades de paciència, de diners, de matalassos, de bacallà, supravien, afligides, davant les dolores d'altri. Dissimuladament, feien caure en una mafla un bitlletet — dels petits, eh! — i una candidatura. I gairebé sempre tot es quedava en intenció, davant els rebuïts dels afavorits.

— Què s'ha cregut senyora! La fama l'administració mateix — respongué un sense feina al qual es comprava la voluntat per dues miserables lliures d'arros picat.

(Segueix a la 2a pàgina)

L'ACTUALITAT POLITICA

POLITICA CATALANA

Ens plan fer públics els dos següents telegrams rebuts dels nostres amics de Mèxic:

«Mèxic, D. F. 15-1-45. — E. R. C. Gassol, Lausanne. — Assemblea E. R. C. celebrada ahir acordà entusiastes adhesions President Iria i acord Assemblea Montpeller vot confiança Secretari General Partit, Josep Tarradellas. — Joaquim Duran, President.»

«Mèxic, D. F. 15-1-45. — Ventura Gassol — Lausanne. — Felicitem constitució Solidaritat Catalana desitjant ràpida eficàcia. Miquel Santaló.»

La signatura del pacte de la segona Solidaritat Catalana porta com a conseqüència una gran activitat política. El Secretari General d'E. R. C. de senyor Josep Tarradellas ha estat una setmana a Montpeller on s'ha entrevistat llargament amb elements dirigents del Partit i de les J. E. R. E. C., informant-los plenament dels detalls constitutius del pacte català. Després anà a Bezièrs, a Tolosa i a Perpinyà per a continuar la tasca informativa trop dels nostres amics. També sostingué conferències amb element del P.S.U.C. i dirigents dels partits antifeixistes

espanyols. De Tolosa es traslladà a Bayona per a celebrar-hi uns interessants entrevistes amb la delegació basca.

Adhesions. — Heu-vos ací les darreres comunicacions rebudes al Secretariat d'E. R. C. que palesen una viva emoció per la signatura de la segona Solidaritat Catalana:

L'Assemblea de militants d'E. R. C. de C. de Bezièrs aprovà unànimament el següent telegrama adreçat al nostre Secretari General: «Assemblea plenària del Comitè E. R. C. Bezièrs acorda transmetre felicitacions pels vostres esforços en la constitució Solidaritat Catalana. J. E. R. E. C. Bezièrs s'adhereix felicitació. Salutations.»

Del Comitè Comarcal Lezignan-Corbières (Aude) s'ha rebut una entusiasta comunicació felicitant la representació del nostre Partit que possibilità el pacte de les forces catalanes.

El Comitè de Blois (Loir-et-Cher) s'expressa amb la mateixa emoció i entusiasme.

Els nostres amics d'Andorra ens comuniquen que la signatura del Pacte ha estat acollida per tots els Catalans amb gran goig per considerar que possibilita una perdurable entesa i el començament d'una obra altament constructiva.

Portugal i Catalunya

Deux personalitats Portugueses a Montpeller

Dijous passat van arribar a Montpeller, procedents de París, el doctor José Domingues dos Santos, ex-President del Govern republicà portugués, i el coronel Alexandrino, acompanyats del nostre amic Joan Morgades.

L'endemà al matí van tenir una llarga i cordial entrevista amb el senyor Rovira i Virgili. Després van dinar tots junts a l'Hotel Metropol.

Els dos il·lustres amics portuguesos exposaren llurs projectes relatius a l'organisme «Aliança Ibèrica», que té per objecte crear un clima propici a l'entesa dels pobles peninsulars en el triple aspecte cultural, econòmic i polític. Proximament serà nomenat un Comitè Executiu, amb representants d'aquests pobles, i serà publicada la revista IBERIA, òrgan del moviment, redactada en espanyol, portugués, basc i català.

Els senyors Domingues dos Santos i Alexandrino van sortir de Montpeller a mitja tarda del divendres, en direcció a Tolosa de Llenguadoc.

Franco acaba de dir: «Tenen més valor les victòries militars que els triomfs electorals».

Sobretot, afegim nosaltres, quan s'assoleixen gràcies a l'ajuda d'Alemanya i Italia.

Reformes d'estructura política

per Humbert TORRES

V. El poder executiu americà

Com en tota constitució federal, en la dels Estats Units hi ha dues Cambres: la dels representants, elegida per la universalitat dels ciutadans; el Senat pels Estats de la Unió.

El Senat és l'òrgan federal. Cada Estat, petit o gran, elegix dos senadors per sis anys que es renoven per tercers parts cada dos. Com es veu, és un òrgan permanent que canvia amb lentitud «com un llac alimentat d'aigua fresca que ve a reemplaçar la de la sortida». Les seves funcions són de tres classes: legislatives, executives i federals. Per les primeres, aprova les lleis d'acord amb la Cambra de Representants. Per les segones, pot aprovar a desaprovar els nomenaments de funcionaris fets pels President, incloent-hi els caps de l'Exèrcit, els magistrats del Tribunal Suprem, els ambaixadors i els mateixos secretaris d'Estat, així com els tractats amb potències estrangeres. Per les terceres actua com a Tribunal de justícia quan el President o els seus col·laboradors són acusats per la Cambra de Representants.

Els americans creuen que el Senat és una de les invencions més afortunades de la seva Constitució. En efecte, gaudeix d'un prestigi molt gran. Perquè? En primer lloc és una Cambra d'ELITE: com que cada Estat no hi envia més que dos representants, dona el millor que té. Les grans figures americanes van al Senat. En segon lloc, tranquil·litza l'esperit d'independència en els diversos Estats donant a cada un una representació igual. En tercer el nombre restringit dels seus membres, tots de gran experiència, el fa un cos apte per a aconsellar el President. En quart, corregeix el temperament impetuós i versàtil de la Cambra popular. En cinquè, constitueix una Assemblea designada per a un temps prou llarg per a ésser independent de les preocupacions electorals i dels apassionaments del moment. Per últim, el fet de constituir-se en Tribunal que jutgi les actes del President li dona una gran autoritat moral. En resum, el Senat no ha demostrat més interès per la cosa pública, però sí més capacitat.

La Cambra de representants és l'òrgan de la Nació, llurs membres són

renovats totalment cada dos anys. Les seves principals atribucions són: iniciativa de les lleis tributàries, confecció del pressupost, acusació del President i dels seus col·laboradors, tria del President quan cap candidat no reuneix la majoria absoluta, repartiment de crèdits, confecció de les tarifes comercials i control de l'Administració.

En una i altra Cambra el centre de gravetat passa, no per les sessions públiques, on rara vegades hi ha debats importants, sinó per les Comissions, on es fa el veritable treball. Les deliberacions són secretes, i es poden obrir informacions, cridar especialistes, funcionaris, Secretaris d'Estat, fins al President. L'estudi dels problemes arriba a les sessions públiques tan madur que simplifica els debats puix que s'està moralment autoritzat per a emprar procediments expeditius si cal. A ningú que discuteixi de bona fe no se li posa impediments, però el gran mitjà de defensa contra tota obstrucció és quan el President pregunta: «es pren en consideració la proposta?» Com que es vota sense discutir, la guillotina funciona bé, i encara el President té el dret de refusar la discussió i la votació de tota proposta que jutgi de naturalesa dilatòria. Quan hi ha desacord entre les dues Cambres, una Comissió mixta de sis, el soluciona per un compromís, que voten separatament les dues Cambres sense nous debats.

Així com a Europa l'opinió pública està representada a les Cambres per partits organitzats amb ideologia i disciplina pròpia en cada un dels quals hi ha òrgans i caps eminents autoritzats l'opinió dels quals pesa i decideix, a Amèrica no hi ha res d'això. El congrés americà és inorgànic puix que no hi ha una majoria ni unes minories constituïdes i en funcions, ni líders. Cada parlamentari bé que elegit per un partit, parla i vota per compte propi, puix que no hi ha, llevat de rares ocasions, disciplina que el lligui. Això dona a les Cambres americanes un caràcter amorf en les votacions no solen respondre a una posició global de partit.

(Segueix a la 2a pàgina)

El problema de la Terra

per Francesc ROBUSTE

CATALUNYA era — fins fa poc — un dels països del món que encara tenia sense solucionar el problema de la terra. Se la tenia en un complet abandon, car la nostra pagesia mai no havia pogut assolir el nivell que li pertocava perquè topava amb els obstacles a que la tenien sotmesa els terratinents, que estaven completament agermanats amb els de les terres d'Espanya.

Fins a l'adveniment de la República mai cap Govern no s'havia preocupat d'aquest problema puix que la majoria d'espanyols l'ignoraven del tot. Tots els Govern de la Monarquia abandonaven els pagesos a mercé dels grans propietaris o bé als Governadors Civils que feien una mateixa figura. Aquests abusaven de la misèria existent i «donaven» les terres al seu caprici. Els propietaris sense escrúpols les donaven a mitges, al terç i al cinquè mentre que una petita minoria les cedia en arrendament. En acabar-se l'any, dotze llargues mesades de treball, el balanç no oferia altre resultat que, pagat l'amo, un deute amb el mateix propietari. D'ací en resultava una sotmissió forçosa del treballador al propietari. Si aquell reivindicava una mica de dret a la vida la resposta no era altra que: «paga el deute i veste'n».

Per això la nostra pagesia visqué qui sap els anys en plena misèria tot i els seus esgotadors esforços.

Quan l'adveniment de la República i amb ella la instauració de la Generalitat, s'esdevingué el que uns senyors en deien «l'anarquia al camp». Aquesta no era altra cosa que un desig per part de la nostra pagesia de deixar

d'ésser esclava i de voler viure i treballar. El que es pledejava eren unes petites millores que si aquells «rics» haguessin atès res no hauria succeït puix que únicament era qüestió de ben poca cosa a la que es podia accedir amb només una mica de bona voluntat. Però rera els pagesos hi havia un Govern, una política, i triomfar sobre aquelles era afeblir o ferir de mort el seu Govern. No fou així puix que aquest s'enforà al costat dels pagesos i traslladà al «Butlletí Oficial» allò que fins aleshores només eren projectes i il·lusions.

Un cop aprovada la «Llei de Contractes de Conreu» — remarkem l'ofensiva que menà la Lliga contra d'ella — Catalunya vegé solucionat en principi un problema, satisfent els desitjos de la pagesia. Hem de confessar que en la forma en què estava la qüestió de la terra en temps de la Monarquia i el nivell en què la situà la Generalitat amb la seva Llei, la pagesia catalana assolí un grau de vida forga equivalent amb el de la resta dels obrers.

Pero aqueixa satisfacció s'estronçà l'any 1939 puix que creiem que si aleshores la Llei de Contractes de Conreu era bona no satisfia les actuals necessitats dels temps, tota vegada que encara subsistien en ella — encara que molt millorats — els mitges i els parcels. De no resoldre's aquest aspecte de la Llei sorgiran nous conflictes puix son de tothom conegudes les venjances que ha sofert la nostra pagesia durant el règim franquista. Els uns a la presó, altres desposseïts de la terra i altres a l'exili, sense que sàpigui quin s'ha fet de llurs terres: compteu amb el llevat de passions